

Kooskõlastusringil esitatud märkuste ja ettepanekutega arvestamise/mittearvestamise tabel (eelnõu § 2 punktid 1–6,rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muutmise)

Nr	Märkuse esitaja	Kooskõlastamise tulemus, märkused ja ettepanekud	Märkuste ja ettepanekute arvestamine ja arvestamata jätmise põhjendus
1	Õiguskantsler	<p>„Andmetele juurdepääsu ulatus ja järelevalve ning rahvusvaheline praktika</p> <p>1. Pangasaladusele riigi juurdepääsu võimaldamist lubades tuleb silmas pidada, et näiteks pangakonto väljavõte, mis sisaldab kõigi tehingute teavet, annab inimese tegevuse, harjumuste, veendumuste, eelistuste ja kasvõi viibimiskoha ning suhtlusringkonna kohta sedavõrd palju infot, et selle kaudu on võimalik inimest nii profileerida kui teatud mõttes ka jälitada. Sellest lähtudes saab konto väljavõtet pidada sarnaseks sideandmete päringuga või mõnel juhul isegi jälitustoimingutega. Sideandmete päringu ja jälitustoimingute tegemine on kriminaalmenetluses võimalik üksnes teatud n-ö kataloogi kantud kuritegude puhul ja kohtu (või teatud juhtudel prokuratuuri) eelneval loal. Kusjuures sideandmete päringu puhul on tegemist üksnes kõne toimumise fakti või positsioneerimise andmetega, mitte juurdepääsuga sõnumite sisule.</p> <p>Seetõttu vajab konto väljavõttele kui kõigi pangatehingute infole juurdepääsu andmine haldusmenetluses eriti põhjalikku kaalumist, kas ning millistel juhtudel ja tingimustel saab seda üldse võimalikuks pidada. Samuti tuleb sellise regulatsiooni loomisel mõelda, et see oleks tasakaalus inimese põhiõiguste kaitsega. Ehk teisisõnu tuleb pangasaladusele juurdepääsu reguleerimisse suhtuda samasuguse hoole ja tähelepanuga menetluse detailide osas nagu jälitustegevuse reguleerimisel.“</p>	<p>SELGITAME</p> <p>Rahandusministeerium rõhutab, et eelnõuga lahendatakse probleeme seondult RAB õigusega küsida krediidasutustelt (edaspidi: pankadelt) pangasaladust, ning seda ennekõike täitmisregistri kaudu. Eelnõu ei reguleeri RAB õigust küsida pangakonto infot <i>per se</i>, sest see küsimus ei ole kunagi olnud vaidluse all. Õigus saada pangakonto infot (nt saldot ja väljavõtet) ning õigus saada pangasaladust ei ole üksteise sünonüümid, ehk neid ei tohiks käsitleda läbisegi nagu tähendaksid need ühte ja sama asja.</p> <p>Rahapesu Andmebürool (RAB) on õigus nõuda pangakonto väljavõtteid, kuna need sisaldavad pangasaladust, mida RAB-l on õigus oma ülesannete täitmiseks saada.</p> <p>Õiguslik alus teabe nõudmiseks ja pangasaladuse avaldamiseks:</p> <p>1. RABi õigus nõuda teavet:</p> <p>RAB-l on seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks õigus nõuda ettekirjutuse alusel kohustatud isikult ja kolmandalt isikult teavet (RahaPTS § 58 lg 1). Ettekirjutuse adressaat on kohustatud ettekirjutuse täitma ja esitama teabe, sealhulgas panga- või ärisaladust sisaldava teabe ettekirjutuses määratud tähtajaks (RahaPTS § 58 lg 2). RABi ülesanded on kirja pandud RahaPTS § 54 lg 1 p-des 1-11, ning ülesande teostamisel on RABi pädevuses otsustada millist teavet ülesande täitmiseks vajalik koguda on. Üks peamisi ülesandeid on rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine ning sellele viitava teabe vastuvõtmine, kogumine, väljanõudmine, registreerimine, töötlemine, analüüsimine ja edastamine (RahaPTS § 54 lg 1 p 1).</p> <p>2.Pangasaladuse avaldamise kohustus krediidasutusele:</p> <p>Pangasaladusena käsitletakse kõiki andmeid ja hinnanguid, mis on krediidasutusele teatavaks saanud tema või teise krediidasutuse kliendi kohta (KAS § 88 lg 1). Pangakonto väljavõtted sisaldavad selliseid andmeid. Krediidasutus on kohustatud avaldama pangasaladuse RAB-le rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses sätestatud juhtudel ja ulatuses (KAS § 88 lg 4² p 1). Krediidasutus peab avaldama pangasaladuse kirjalikus või elektroonilises vormis esitatud järelepärimise vastusena RAB-le rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse §-s 81 sätestatud ulatuses (KAS § 88 lg 5 p 3¹).</p> <p>RAB-i õigust koguda pangasaladust (sh konto väljavõte) kinnitab ka RABi kohustus andmete edastamisel kriminaalmenetluseks. RAB on kohustatud rahapesu või terrorismi rahastamise ning sellega seotud kuritegude tõkestamiseks, tuvastamiseks ja kohtueelseks uurimiseks edastama olulised andmed, sealhulgas maksu- ja pangasaladust sisaldavad andmed, prokuratuurile, uurimisasutusele ja kohtule (RahaPTS § 60 lg 2).</p>

		<p>Pangakonto info töötlemisega sellisel kujul riivatakse küll pangakonto omaniku informatsioonilist enesemääramisõigust, kuid sellega ei riivata tema pangasaladuse kaitset. Pangasaladus tähendab panga kohustust mitte avaldada klientide kohta käivat teavet kolmandatele isikutele ilma kliendi nõusolekuta või muu seadusliku aluseta. See ei tähenda pangakonto omaniku õigust või muud sellesarnast privileegi otsustada, kuidas tuleks pangasaladust sisalduvat informatsiooni töödelda seaduslikul alusel.</p> <p>Seega ei ole enam küsimus pangakonto väljavõtte kui teabeliigi lubatavuses, vaid soovis selgemalt ja piiritletumalt kindlaks määrata need RAB-i ülesanded, mille raames pangakonto väljavõtte kogumine on selgelt vajalik ülesande eesmärgist lähtuvalt ning mis andmeid ja milliste ülesannete täitmiseks on RABil õigus kasutada kaasaegseid ja digiriigile omaseid kanaleid. Just seda teabe hankimise (mitte teabe kasutamise) problemaatikat elnõu adresseeribki.</p> <p>Pangakonto info kasutamise osas mõõname, et pangakonto infost (nt väljavõttest) võib olla võimalik teha kaugeleulatuvaid järeldusi isiku tegevuste, harjumuste, veendumuste, eelistuste jms osas. Teisalt - rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks on ligipääs tehingute rahalisele infole vältimatult vajalik. Vastasel juhul satuks ohtu mitte ainult RABi ülesannete täitmise tõhusus, vaid RABi võimekus üleüldse täita oma seadusest tulenevaid ülesandeid. See on ka põhjus, miks RABi õigust töödelda pangakonto infot <i>per se</i> ei saa olla tõsiseltvõetava kahtluse all.</p> <p>Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine eeldab RABi ligipääsu võrdlemisi delikaatsetele andmetele, mis ongi suuresti põhjus, miks eksisteerib pangasaladuse instituut – RAB ametnik ja töötaja on kohustatud tähtajatult hoidma saladuses neile seoses teenistus- või tööülesannetega teatavaks saanud andmeid, sealhulgas pangasaladuse hoidmise kohustusega või info jagamise piiranguga teavet, ka pärast nende töötlemise või kasutamisega seotud teenistus- või töökohustuste täitmist või teenistus- või töösuhte lõppemist (RahaPTS § 61 lg 2). Sätte mõtteks ongi kaitsta pangakonto omaniku eraelu, ettevõtlust ning muid sotsiaalseid, majanduslikke ja õiguslikke huve. Pangasaladuse hoidmise kohustuse rikkumine on karistatav nt karistusseadustiku § 157 alusel (isikuandmete ebaseaduslik avaldamine).</p> <p>Nõustume, et pangasaladust (nt pangakonto infot) võib olla võimalik kasutada andmesubjekti profileerimiseks ning teoorias ka jälitamiseks, kuivõrd pangakonto info kaudu võib olla võimalik tuletada või ennustada näiteks isiku päevakava, igapäevaseid harjumusi ja tegemisi, eelistatud viibimiskohti jne. Küll aga tuleb rõhutada, et isiku jälitamine tähendab ennekõike isiku ja tema tegemiste sihipärast vaatlemist, mitte pelgalt andmete valdamist, mille pinnalt võib olla võimalik tuletada teatud järeldusi või prognoose isiku ning tema tegemiste kohta. RAB ei küsi pangasaladust ega kogu pangakonto infot selleks, et süstemaatiliselt jälgida ning profileerida pangakonto omanikke, vaid need andmed on vajalikud selleks, et RAB saaks täita talle seadusega pandud kohustusi, millega RABil tuleb tegeleda igapäevaselt.</p> <p>Rõhutame ka seda, et pangasaladuse küsimine iseenesest jälitustegevuse tunnuseid ei oma. Seaduses on selgelt kirjas, et RAB-il on õigus oma ülesannete täitmiseks pangasaladust koguda ja krediidasutustel on kohustus pangasaladust avaldada.</p> <p>Pangakonto omanikud on nii seaduse kui ka RABi avaliku kommunikatsiooni kaudu informeeritud RABi õigusest nõuda krediidasutustelt pangasaladust sisalduvat teavet. Asjaolu, et rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine nõuab oma olemuselt RABi poolt pangasaladusega kaetud info</p>
--	--	---

			töötlemist, on eelnõu koostaja hinnangul üldteada asjaolu, millega konto omanikul tuleb arvestada. Vaidluse all ei ole RAB-i õigus ja vajadus oma tööülesannete teostamiseks kasutada pangasaladusega kaetud infot, vaid eelnõu eesmärgiks on õigusselguse loomine ja läbipaistvuse suurendamine.
		<p>„2. Juurdepääs konto väljavõttele peab olema erandlik ja piiratud ning riigil tuleb tagada ja seaduses sätestada reeglid selle kohta, kas pangasaladust (sh konto väljavõtet) võib ametkond laadida enda andmekogusse, kaua seda seal võib säilitada, kas ja milleks seda teavet võib täiendavalt kasutada (nt siduda teise andmekogu või mõne alamregistriga) ning kas ja millal teavitatakse pangasaladuse küsimisest inimest, kelle pangasaladusele on riik juurde pääsenud. Tuleb ka arvestada, et täitmisregistri kaudu tehtud päringutes suhtleb masin masinaga ning sisuliselt puudub masina pangapoolses osas inimese järelevalve. See tähendab, et täitmisregistri kaudu pangasaladuse saamise juhtudel on pangasaladus riigi eest sisuliselt kaitseta.</p> <p>Seetõttu tuleb seaduses sõnastada hoolikalt ja võimalikult kitsalt need juhtumid, mil pangasaladusele pääseb juurde täitmisregistri kaudu, sest ainsaks kaitsebarjääriks ongi seaduses sõnastatud juurdepääsu alus. Vastavalt tuleb eelnõu oluliselt täiendada nii MTA kui ka RAB puudutavas osas. Eelnõu ei näe ette ka mitte ühtegi kontrollimehhanismi pangasaladusele juurdepääsu üle, ehk siis selle kohta, kas ja kuidas kontrollitakse riigi tegevust pangasaladuse kasutamisel ning kuidas on isikul võimalik enda õigusi kaitsta. Ainuüksi täitmisregistri kui andmekogu kasutamise üle tehtav järelevalve ei ole piisav, sest see ei kata kõiki olukordi, milleks andmeid küsitakse või kasutatakse. Samuti peab olema selge, kuidas toimub pangasaladuse juurdepääsu üle kohtulik kontroll. Eriti oluline on see just RABi puhul, kuna isik ei pruugi üldse teada saada, et tema pangasaladuseks olevatele andmetele on ligi pääsetud, milletõttu puudub tal ka võimalus oma õigusi kaitsta.“</p>	<p>SELGITAME Seaduses on juba reguleeritud, mis tingimuste ning eelduste täitmisel võib RAB nõuda pangakonto infot ja vastava eelnõu eesmärgiks ongi selgemalt välja tuua, milliste konkreetsete ülesannete täitmiseks on RAB-il õigus koguda ka pangasaladust sisalduvat teavet. Kehtivas õiguses on juba olemas piisaval hulgal kontrollimehhanisme RABi tegevuse üle. Pangasaladusega seonduv ebaselgus likvideeritakse käesoleva eelnõuga. RABi tegevuse puhul on võimalik rahandusministril allutada RAB teenistuslikule järelevalvele, Riigikontrollil on võimalik auditeerida RAB tegevust, ühtlasi saavad nii õiguskantsler kui ka Andmekaitse Inspektsioon (edaspidi: AKI) uurida RABi tegevuse vastavust seadusele ning hea halduse tavale.</p> <p>RABi tegevuse õiguspärasuse tagatiseks pangasaladuse töötlemisel on asjaolud, et RABi ligipääs pangasaladusele on ülesandepõhiselt piiratud, kanal ja andmeliigid on seaduse tasandil suletult määratletud, töötlus lähtub vajalikkusest ja minimaalsusest, tegevus on logitud ja auditeeritav ning kaetud nii sisemisest (sisekontroll) kui välistest õiguskaitse- ja järelevalvemehhanismidest (AKI, kohus, Õiguskantsler, Riigikontroll). Seega on tagatud, et eelnõuga ettenähtud andmekasutus on põhiseaduspärane ja proportsionaalne.</p>
		„3. Seletuskirjas tehakse üldised viited sellele, et teistes riikides on ametkonnal avar juurdepääs pangasaladusele, sh konto terviklikule väljavõttele. Palun seletuskirjas kajastada rahvusvahelist praktikat põhjalikumalt ning jagada täpset teavet selle kohta, millistes riikides, millises ulatuses ning millistel tingimustel on maksumenetluses ja rahapesu tõkestamisel haldusmenetluses riigil juurdepääs pangakonto terviklikule väljavõttele.“	<p>ARVESTATUD Seletuskirja on täiendatud ülevaatega teiste riikide praktikast.</p>
		<p>„Pangasaladuse kaitse rahapesu tõkestamisel“</p> <p>„RAB-i juurdepääsu konto väljavõttele ei tohiks siduda tema ülesannete üldise kirjeldusega, vaid tuleks sõnastada konkreetsed juhtumid, millal ja mis tingimustel juurdepääs konto väljavõttele antakse. Juurdepääs konto väljavõttele saab ja peakski olema kitsam kui RAB-i ülesanded.“</p> <p>„Oluline on meeles pidada, et RAB ei ole uurimisasutus ning RAB ei vii läbi kriminaalmenetlust. Seetõttu oleks loogiline, et RAB juurdepääs isiku andmetele on võrreldes kriminaalmenetlusega mõnevõrra piiratum.“</p> <p>„Kui soovitakse anda RAB-ile õigus saada konto väljavõttele juurdepääs laiemalt kui piiratud ulatuses täitmisregistri kaudu (vt punkt 13), siis tuleks hõlmata eelnõuga ka krediidiastutuste seaduse § 88 muudatused ning lahendada pangasaladuse kaitse küsimused terviklikult.“</p>	<p>SELGITAME</p> <p>Arvestatud selles osas, et täiendatud eelnõu eesmärgiks ongi liikuda üldisemalt kitsamale ja siduda teabe nõudmise õiguslik alus RABi ülesannetega, mille täitmiseks on pangakonto väljavõtte kogumine vältimatult vajalik. Rahandusministeeriumi hinnangul peab RAB-il olema autonoomsus iseseisvalt otsustada, millise teabe kogumine millise konkreetse ülesande täitmiseks on vajalik. Ei ole alust kahelda RABi pädevuses koguda oma ülesannete täitmiseks vajalikku infot lähtudes proportsionaalsusest ja andmeminimaalsusest, ehk koguda üksnes teavet, mis on vajalik konkreetse ülesande lahendamiseks. RAB ei kogu teavet ilma seadusliku aluseta ja kogutava teabe liik on seotud konkreetse ülesande täitmiseks vajaliku info kogumisega.</p> <p>RAB-i juurdepääs ongi piiratum: päring on lubatud vaid RahaPTS § 54 lg 1 punktides 1, 3–4 ja 8–10 ülesannete täitmiseks, ning täitmisregistri (TMS § 63) kaudu on võimalik koguda § 81 lg 1¹–1⁵ nimetatud andmeliike RahaPTS § 54 lg 1 punktides 1, 8 ja 9 tulenevate ülesannete täitmiseks. Eelnõud ja seletuskirja täiendatud.</p>

		<p>„Kui soovitakse anda RAB-ile õigus saada konto väljavõttele juurdepääs laiemalt kui piiratud ulatuses täitmisregistri kaudu (vt punkt 13), siis tuleks hõlmata eelnõuga ka krediidasutuste seaduse § 88 muudatused ning lahendada pangasaladuse kaitse küsimused terviklikult.“</p> <p>„Muudatustega püütakse RahaPTS § 58 kirjutada konkreetsemaks, kuid arvestades seda, kui laia tähendusega on mõiste „pangasaladus“, siis võib norm jääda liialt üldiseks ka kavandatavate muudatustega.“</p>	<p>„Pangasaladus“ on raamkontseptsioon KAS § 88 järgi, kuid eelnõu kitsendab seda täitmisregistri kasutamisel suletud andmeliikide loeteluga (§ 81 lg 1¹–1⁵: konto olemasolu, volitused, tegelik kasusaaja, saldo, väljavõte, hoiulaegas). Ettekirjutus viitab õigusliku alusena konkreetsele § 54 lg 1 ülesandele ning RahaPTS § 55 lg 2 kohaselt ettekirjutuse tegemist põhistavad faktilised asjaolud kajastatakse eraldi dokumendis. See teeb kohtuliku kontrolli meie hinnangul sisuliselt teostatavaks HMS/HKMS alusel.</p> <p>Üldine vajadus pangasaladuse regulatsiooni laiemaks ülevaatuks on seletuskirjas kajastatud, kuid see on planeeritud eraldi analüüsi/edaspidise töö raames, mitte käesoleva eelnõu osaks.</p>
		„Kui kavandatakse RahaPTS § 81 muutmist (eelnõu § 2 p 5), siis tuleb jätta RahaPTS § 81 lõikest 1 välja sõna „vähemalt“.“	ARVESTATUD Eelnõu ja seletuskiri selles osas täiendatud.
2	Justiits- ja Digiministeerium	<p>„1. Eelnõu §-dega 1 ja 2 soovitakse täpsustada seaduses Maksu- ja Tolliameti (edaspidi MTA) ja Rahapesu Andmebüroo (edaspidi RAB) õigust saada pangasaladust sisaldavaid andmeid, sh konto väljavõtet, ning seda ka isiku teadmata. Seletuskirjas viidatud õiguskantsleri 1. juuli 2025. a kirjast nr 7-7/250081/2504808 (edaspidi õiguskantsleri kiri) tulenevalt kui pangakontode väljavõtetele juurdepääsu laiendatakse seaduses, peab sellega kaasnema põhjalik proportsionaalsuse analüüs (õiguskantsleri kirja kokkuvõtte p 3). Õiguskantsler enda kirjas rõhutanud, et: „Arvestades seda, kui tundlikuks teabeks võib pangakonto väljavõtet pidada, oleks võinud sellist laadi teabele juurdepääsu loomisele eelneva ühiskonnas arutelu ning parlamentaarne debatt. Samuti on mõistlik eeldada, et säärase teabevahetuse võimaluse loomisele pööratakse tähelepanu eelnõu seletuskirjas ning analüüsitakse seejuures ka normi kooskõla põhiseadusega, sealhulgas normi proportsionaalsust“ (õiguskantsleri kirja p 24). Õiguskantsler on selgitanud, et pangasaladuse hoidmise kohustuse piirang, ehk siis juhtumid, mil pangasaladust avaldatakse, tähendab inimese jaoks tugevat privaatsusõiguse piirangut Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi PS) §-de 13, 14, 19 ja 26 mõttes ja juriidiliste isikute puhul ettevõtlusvabaduse piirangut PS § 31 mõttes (õiguskantsleri kirja p 5). Seoses eelnõu § 2 p-ga 1 seonduvalt on õiguskantsleri kirjas rõhutatud, et pangasaladuse hoidmise kohustuse piiramine isiku teadmata, ehk pangasaladuse avaldamine, on olemuselt sarnane jälitustegevusega ehk varjatult isikuandmete kogumisega. Õiguskantsler on rõhutanud pangasaladusega seonduvalt üldiselt, et: „Niivõrd tõsise põhiõiguste piirangu puhul peab olema selge, kes ja mis eesmärgil põhiõigust piirab ja analüüsi käigus tuleb näidata, et saavutatav eesmärk on sedavõrd oluline, et kaalub piirangute intensiivsuse üles“ (õiguskantsleri kirja kokkuvõtte p 2 viimane lõik).</p> <p>Seletuskirjas on analüüsitud üksnes kolmandate isikute riivet (PS § 11, 19, 31 mõttes) seoses kohustusega aidata riigil teha maksuõiguslikku järelevalvet. Eelnõu seletuskirjas puudub eelnõus kavandatud punktide alusel teiste õiguskantsleri kirjas viidatud põhiõiguste riive proportsionaalsuse analüüs. Teie 12.09.2025 nr 1.1-10.1/4034-1, RAM/25-1000/-1K Meie</p>	<p>ARVESTATUD OSALISELT</p> <p>Rahandusministeeriumi hinnangul ei ole vaidluse kese kunagi olnud teabe nõudmise esimesel tasandil, st õiguskantsler ei seadnud kahtluse alla seda, kas RAB tohib küsida pangakonto infot <i>per se</i>. Vaidluse kese on peaausjalikult olnud küsimusel, et üldine viide RAB-i seadusest tulenevatele ülesannetele on liiga üldine ja RAB-i seadusest tuleneva ülesande üldisest kirjeldusest ei nähtu iga RahaPTS § 54 lg 1 nimetatud ülesande täitmiseks vajadust koguda pangakonto väljavõtteid.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt ning võttes arvesse avalikkuse huvi ning Justiits- ja Digiministeeriumi märkusi, täiendasime seletuskirja detailsema proportsionaalsuse analüüsiga, mis nüüd hindab ka pangakonto info kui teabeliigi küsimise põhiseaduslikkust. Vormistuse mõttes on arvestatud Justiits- ja Digiministeeriumi ettepanekuga kajastada analüüs seletuskirja 3. osa viimases alajaotuses.</p>

		<p>24.09.2025 nr 8-2/7484 2 Eeltoodust tulenevalt palume seletuskirja täiendada õiguskantsleri 1. juuli 2025. a kirjas viidatud kõigi põhiõiguste riivete proportsionaalsuse analüüsiga.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas tuleks põhiseaduspärasuse analüüs esitada seletuskirja 3. osas “Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs” eraldi viimase alajaotusena. Kui loetavuse huvides on mõttekam esitada põhiseaduspärasuse põhjalik analüüs konkreetse sätte põhjenduse juures, saab seletuskirja 3. osa viimases alajaotuses esitada viite vastavale argumenteeritud analüüsile ning alajaotuses esitada üksnes kokkuvõtlik järeldus. Või vastupidi, põhjalik analüüs esitatakse viimases alajaotuses ning vastavat piirangut sisaldavate normide juures on viide eraldi alaosas esitatud põhiseaduspärasuse analüüsile.“</p>	
		<p>„Eelnõu § 2 p-ga 1 soovitakse laiendada kohustatud isiku konfidentsiaalsuskohustust. Võttes arvesse, et täitmisregistri infovahetuskanali kaudu päringute tegemisel saab kohustuslikuks kuvada andmesubjektile infot päringu kohta andmejälgijas, palume seletuskirjas selgitada, et füüsilist isikut teavitab RAB andmejälgija kaudu peale seda kui teabele sätestatud andmesubjekti piirangu alus on ära langenud. Samuti palume seletuskirjas selgitada, kuidas toimub hilisem juriidilise isiku teavitamine tehtud päringust.“</p>	<p>ARVESTATUD OSALISELT</p> <p>Seletuskirja on täiendatud ja selgitused lisatud. Kuna andmejälgijas avaldamine ei ole selle eelnõu osa, pole võimalik ka täpsemalt kirjeldada avaldamise asjaolusid. Selgitame, et RABi tegevus peab eesmärkide saavutamiseks olema võimalikult konfidentsiaalne ning konto väljavõtte päringu info lisamisega andmejälgijasse võib ohtu seada RABi seadusest tulenevate ülesannete täitmise. RABi tegevuse täielik konfidentsiaalsus ei ole Eesti eripära, vaid maailmas väljakujunenud praktika, mille kaudu tagatakse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks toimiv süsteem. RAB-i päringutest info avaldamine võib selgelt anda võimaluse testida RABi riskimudeleid.</p>
		<p>„Eelnõu § 2 p-ga 3 sätestatakse, milliseid andmeid ja millistel alustel on RAB-l õigus saada täitmisregistri vahendusel. Kehtiv säte vajab muutmist ning seega ka eelnõu täiendamist selles osas, et päringuid tehakse täitmisregistri infovahetuskanali kaudu, mitte elektroonilise arestimissüsteemi kaudu (kehtivas sättes viidatud säte § 63¹ on kehtetuks tunnistatud). Samuti palume ka seletuskirja vastavalt muuta.“</p>	<p>ARVESTATUD</p> <p>Eelnõu ja seletuskiri selles osas täiendatud.</p>
3	Haridus- ja Teadusministeerium	<p>„Haridus- ja Teadusministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega.</p> <p>Pangakonto väljavõte annab äärmiselt detailse ülevaate inimese tegevusest ja harjumustest, sealhulgas tema tarbimismustritest, igapäevasest liikumisest ja suhtlusringist. Sellise info kättesaadavus riigile peab olema erandlik ja rangelt reguleeritud. Seaduses tuleb täpsustada, millistel juhtudel on juurdepääs õigustatud, kuidas tohib andmeid töödelda, kui kaua võib neid säilitada ning kas ja millises ulatuses on neid lubatud siduda muude registrite või andmekogudega. Samuti tuleb sätestada reeglid selle kohta, kuidas ja millal isikut teavitatakse, et tema andmeid on töödeldud.“</p>	<p>SELGITAME</p> <p>RABil on seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks õigus nõuda ettekirjutuse alusel kohustatud isikult ja kolmandalt isikult teavet (RahaPTS § 58 lg 1). Ettekirjutuse adressaat on kohustatud ettekirjutuse täitma ja esitama teabe, sealhulgas panga- või ärisaladust sisaldava teabe ettekirjutuses määratud tähtajaks (RahaPTS § 58 lg 2).</p> <p>Andmete säilitamise tähtajad on reguleeritud Rahapesu Andmebüroo andmekogu põhimääruses (§ 26), andmete kasutamine on logitav (§ 25) ja järelevalvet andmekogu pidamise üle teostab RIA ja AKI vastavalt õigusaktides sätestatud pädevustele (§ 27).</p>
		<p>„Oluline on, et juurdepääs andmetele oleks võimalik üksnes selgelt piiritletud juhtudel ja seaduses sõnastatud alustel. Kooskõlastamiseks edastatud eelnõus ei ole ette nähtud selgeid kontrollimehhanisme, mis tagaksid, et riigi tegevus oleks läbipaistev ning isikul oleks võimalus oma õigusi tõhusalt kaitsta. Eriti tundlik on küsimus Rahapesu Andmebüroo (RAB) puhul, kuna inimene ei pruugi isegi teada, et tema pangakonto andmed on edastatud RABile, mistõttu puudub tal ka igasugune võimalus oma õigusi kaitsta.“</p>	<p>SELGITAME</p> <p>Eelnõus ei ole ettenähtud uusi kontrollimehhanisme, sest adekvaatsed kontrollimehhanismid – nii haldusesisesed kui ka haldusvälised – eksisteerivad juba kehtivas õiguses.</p> <p>Haldusorgani väliselt teostab RAB üle teenistuslikku järelevalvet rahandusminister, samuti on riigikontrollil võimalik auditeerida RAB tegevust.</p>

			Lisaks võib õiguskantsler kontrollida RAB tegevuse aluseks olevate õigusaktide põhiseaduspärasust ning RAB tegevuse vastavust hea halduse põhimõttele. Kaebusega on võimalik pöörduda ka AKI poole.
			MITTEARVESTATUD Rahandusministeeriumile jääb ebaselgeks, mida Haridus- ja Teadusministeerium peab silmas selle all, et kahtlusi tekitab „/.../ tähtajatu konfidentsiaalsuskohustuse proportsionaalsus ja vastavus põhiseadusele.“
		„Seetõttu teeme ettepaneku määratleda täpsemalt, millistel tingimustel ja kui pika ajavahemiku kohta võib haldusmenetluse raames pangakonto väljavõtet küsida. Samuti tuleks ette näha selge mehhanism, kuidas saab isik oma õigusi (aga ka pank pangasaladust) kaitsta, arvestades, et haldusmenetluses on need võimalused piiratumad kui kriminaalmenetluses. Eriti tuleb selgelt reguleerida, millistes olukordades ja mis tingimustel võib RAB saada juurdepääsu pangakonto 2 (2) väljavõttele kas täitmisregistri või ettekirjutuse kaudu ning kas väljavõte peab olema terviklik või osaline.“	TÄNAME NING VÕTAME TEADMISEKS Kuna käesolevas lõigus on kokku võetud Haridus- ja Teadusministeeriumi eelnevad küsimused ning ettepanekud, siis palume lähtuda eelnevatest Rahandusministeeriumi vastustest.
4	Andmekaitse Inspeksioon	<p>„Eelnõu § 2 punktiga 3 täiendatakse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (RahaPTS) § 58 lõiget 11. Eelnõu seletuskirjast nähtuvalt on muudatuse eesmärgiks täpsustada, milliseid andmeid ja millistel alustel on Rahapesu Andmebürool (RAB) õigus oma seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks saada täitemenetluse seadustiku (TMS) §-s 63 nimetatud täitmisregistri vahendusel. Selleks määratletakse ära täpsed RAB ülesanded, mille täitmiseks on võimalik täitmisregistri vahendusel koguda pangasaladust, sh pangakonto väljavõtteid. Ammendav loetelu peaks välistama olukorra, kus nõutavate andmete ulatus sõltuks halduspraktikast ning abstraktsetest normitõlgendustes. See omakorda peaks suurendama usaldust täitmisregistri kui andmekogu ning andmevahetuskanali vastu. Samas on jäetud sättes muumata see osa, mis viitab TMS §-le 63¹. Tegemist on kehtetu sättega, mis kuni 01.01.2024 reguleeris elektroonilist arestimissüsteemi. Ilmselt on ikkagi silmas peetud täitmisregistrit, mille üheks eesmärgiks TMS § 63 lõike 1 kohaselt on infovahetuskanalina tagada krediidi- ja makseasutuste valduses olevate andmete kohta päringute tegemine seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks.“</p> <p>„Samuti jääb selgusetuks vajadus täiendada Raha PTS § 58 lõiget 1¹ sõnadega „ja pangakontode väljavõtteid“. Nimelt on eelnimetatud sätte järgi RAB-l õigus saada RahaPTS § 81 lõigetes 1¹–1⁵ nimetatud andmeid. Eelnõu § 2 punktiga 5 täiendatakse RahaPTS § 81 lõiget 1⁴ punktidega 4 ja 5, mis annab RAB-le õiguse saada ka pangakontode väljavõtteid. Seletuskirjas on selgitatud, et selgesõnalisena täpsustatakse seaduses RAB-i õigus saada täitmisregistri kaudu ka pangakontode väljavõtteid ja saldo andmeid ning täiendatakse § 81 punkti 1⁴ loetelu, et täitmisregistri vahendusel kogutavate konto andmete koosseis oleks edaspidi 1) IBAN; 2) konto avamise kuupäev; 3) konto sulgemise kuupäev; 4) saldo; 5) konto väljavõte. Seega, vaatamata sellele, et säte juba annab RAB-le õiguse saada RahaPTS § 81 loetletud andmeid, sh pangakontode väljavõtteid, täiendatakse siiski sätet pangakontosid puudutava osaga. Selgusetuks jääb vajadus reguleerida topelt RAB õigust saada pangakontode väljavõtteid.“</p>	ARVESTATUD Täname esitatud märkuste eest. Eelnõud ja seletuskirja on vastavalt tagasisidele täiendatud.

5	Eesti Advokatuur I. Eesti Advokatuuri finantskomisjoni seisukohad	<p>„1. Eelnõu võib kaasa tuua õigusselguse vähenemise</p> <p>Eelnõu ei lahenda pangasaladusega kaetud andmete kasutamist väljaspool krediitiasutusi süstemaatiliselt ja terviklikult, kahjustades selliselt üldist õiguselgust. Kitsalt kahe asutuse jaoks andmete pärimise regulatsiooni täpsustamine toob seaduse rakendajate (pankade ja muude päringutegijate) suhtes kaasa oluliselt suurenenud õiguslikud riskid.</p> <p>Isikute ring, kelle puhul pangasaladuse kaitsest kõrvalekaldumine on lubatud, on oluliselt laiem kui antud eelnõuga haaratud. Pangasaladust sisaldavate andmete kasutamise õigus on seniste regulatsioonidega (eelkõige krediitiasutuste seaduse (edaspidi KAS) §-ga 88) antud suuremale ringile kolmandatele isikutele kui ainult Maksu- ja Tolliamet (edaspidi MTA) ja Rahapesu Andmebüroo (edaspidi RAB). Õiguskantsleri kirjas esile toodud kitsaskohad vajavad detailset analüüsi ka mitmete teiste andmesaajate puhul, iseäranis riikliku järelevalve teostamisel (finantsjärelevalve asutused, Riigi Infosüsteemi Amet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet jt). Analüüsivajadus võib olla veelgi laiem, mh ei ole ka näiteks advokaatide poolt pangasaladusega kaetud andmete töötlemine otsesõnu reguleeritud.</p> <p>Ehkki eelnõu keskendub vaid kahele andmete saajale ja vaid ühe kanali kasutamisele, mõjutab loodav regulatsiooni kahtlemata ka teisi pangasaladusega kaetud andmete kasutajaid, kuivõrd toob seaduse rakendajate jaoks (eelkõige pankadele) vältimatult kaasa küsimuse, kuidas edaspidi edastada pangasaladust teistele isikutele, kellele andmete edastamine on EMTA ja RABiga võrreldes sõnastatud üldsõnalisemalt. Kuivõrd EMTA ja RAB-i puhul oli senine regulatsioon ebapiisav, on vaja täiendavalt analüüsida, kas teiste riiklikku järelevalvet teostavate asutuste päringuid ei tohiks sel juhul samuti täita, kui volitusnorm on sama üldsõnaline nagu seni EMTA ja RAB-i puhul. Muuhulgas tekib küsimus, kas isikute ja asutuste osas, kellele on KAS § 88 alusel lubatud pangasaladusega kaetud andmeid väljastada, ent kelle osas ei ole seadus otsesõnu sätestanud õigust pärida mh kontoväljavõtteid, tuleb järeldada, et neil puudub õigus kontoväljavõtteid pärida ja vastavaid andmeid kasutada. Teisisõnu – kui suletud loetelu kättesaadavatest andmekategooriatest puudub, siis millisele osale pangasaladusest vastav andmete pärimise õigus üldse kehtib?</p> <p>Hetkel on eelnõu materjalides need pangasaladuse avaldamise aspektid täielikult käsitlemata ning tekib märkimisväärne risk, et eelnõu osutub praktikas puudulikuks, tekitab ebavajalikke vaidlusi pankade ning andmepärijate vahel ning õiguspraktika muutub kokkuvõttes veelgi raskemini ennustatavaks kui seni.“</p>	<p>TÄNAME NING VÕTAME TEADMISEKS</p> <p>Rahandusministeerium on iseenesest nõus, et pangasaladuse kasutamise problemaatika on laiem võrreldes käesoleva eelnõu skoobiga ning et analüüsida tuleb ka teiste riikliku järelevalveasutuste regulatsioone antud küsimuses. Küll aga ei ole põhjendatud jätta Rahandusministeeriumi enda valitsemisala prioriteedid holistilisema lahenduse ootele ning võttes arvesse, kuivõrd oluline on rahapesu- ja terrorismivastane võitlus, on kahtlemata põhjendatud taastada RAB-ile täitmisregistri infovahetuskanali õigused nii kiirelt kui võimalik.</p> <p>Märgime siiski, et Rahandusministeerium on kavandamas lähitulevikus eelnõud, mis peaks täpsemalt reguleerima ära pangasaladuse avaldamise, töötlemise ning kaitsega seonduvad küsimused. Analüüsime muuhulgas võimalusi lahendada kirjeldatud eelnõu raames ära ka Eesti Advokatuuri sinise märkuse.</p>
		<p>„3. Päringute tegemise vormist</p> <p>Eelnõuga sätestatakse MKSis ning RahaPTSi suletud loetelu teabest, mida EMTA ja RAB võivad täitmisregistri vahendusel nõuda. Seletuskirjast nähtub, et loetelude selliselt kehtestamise eesmärk on välistada olukord, kus nõutavate andmete ulatus võib sõltuda halduspraktikast ja abstraktsest normitõlgendusest. Seesugune õiguskindlus on aga oluline. Lisaks on aga seletuskirjas viidatud, et kui EMTA või RAB soovib pangasaladust sisaldavat teavet, mis nende suhtes kehtestatud loeteludes nimetatud ei ole, peab EMTA/RAB edastama krediidi- ja makseasutusele korralduse teabe nõudmiseks posti teel või e-kirjaga. Komisjon nõustub õiguskantsleri seisukohaga, et mida kiiremini ja mugavamalt riigi jaoks andmevahetus</p>	<p>SELGITAME</p> <p>Eelnõu on keskendunud enamasti täitmisregistri infovahetuskanali kasutamise problemaatikale ennekõike põhjusel, et sellele keskendus ka õiguskantsler oma 1. juuli 2025 analüüsis. Sellest hoolimata on eelnõu reguleerimisala täitmisregistrist laiem, sest täitmisregistri kasutamist reguleerivate normide kõrval konkretiseeritakse RABi ülesandeid, mille täitmiseks on RAB õigustatud saama pangasaladust (sh pangakonto väljavõtteid) sisalduvat teavet ja samuti sätestatakse selgelt, et täitmisregistri kaudu info vahetamine saab RABi puhul olema üksnes RahaPTS§ 54 lg 1 p 1, 8 ja 9 tulenevate ülesannete täitmiseks.</p>

		<p>toimub, seda efektiivsemad peavad olema mehhanismid, mis välistavad ebapiisavalt põhjendatud andmepäringud. Siiski ei tulene sellest järel dust, et mitte-automatiseeritud päringud riivavad üksikisikute põhiõigusi olemuslikult vähem või ei vaja samal tasemel õiguslikke kaitsemehhanisme (iseäranis olukorras, kus menetlus, mille huvides andmeid päritakse, võib olla sama). Andmesubjekti vaatest tuleb riive intensiivsust hinnata sõltumata sellest, kas riigiasutus sai tema elu detailselt kirjeldavad andmed pangalt kätte automaatpäringuga või e-kirja teel edastatud ettekirjutuse tulemusel.</p> <p>Nii ilmneb ka siin eelnõu põhjendamatult kitsas lähenemine, mis keskendub ainult ühele suhtluskanalile ja jätab hindamata andmetöötlusega kaasneva sisulise riive piirid ja põhjendatuse. Veelgi kriitilisema tõlgenduse puhul jätab seesugune regulatsioon riigiasutustele lahti „tagaukse“, mille kaudu laiaulatuslikumalt infot pärida juhul, kui automaatpäringu andmekategooriatest ei piisa. Väga oluline on pangasaladuse avaldamise piirid sätestada ühtsete põhimõtete alusel nii automaatpäringute kui nt e-kirjaga saadetavate üksikpäringute suhtes.</p> <p>Kokkuvõttes on finantsõiguse komisjon seisukohal, et pangasaladuse avaldamine, iseäranis aga ääretult tundliku iseloomuga kontoväljavõtete nõudmise seadustamine eelnõus pakutud kujul on põhiseaduslike piiride tuvastamiseks sisuliselt ebapiisavalt põhjendatud. Komisjon nõustub õiguskantsleri hinnanguga, et kontoväljavõttele juurdepääsuõiguse piiritlemine ei tohiks piirduda järelevalveasutuse ülesannete üldise kirjeldusega, vaid eesmärk peab olema sõnastada konkreet sed juhtumid, milliste eelduste täitmisel ja millises ulatuses juurdepääs konto väljavõttele antakse.“</p>	<p>Kui automatiseeritud lahendused eeldavad efektiivsemaid andmekaitsealaseid meetmeid võrreldes mitte-automatiseeritud lahendustega, siis sellest just nimelt tuleneb järel dust, et mitte-automatiseeritud päringud riivavad üksikisikute põhiõigusi vähem. Vastasel juhul ei ole loogiline rääkida antud kontekstis gradatsioonidest, millisel juhul peavad andmekaitsealased kaitsemehhanismid olema efektiivsemad ja millisel juhul mitte. Võttes aluseks seisukoha, et masin-masin potentsiaaliga lahendus eeldab efektiivsemaid kaitsemeetmeid, sätestabki eelnõu täitmisregistri infovahetuskanali otstarbeks ammendava andmekoosseisu. See tagab edaspidiselt pankadele piisava õigusselguse ning -kindluse, et täitmisregistri kaudu edastatavaid RAB-i teabekorraldusi tehakse RahaPTS § 54 lg 1 p 1, 8 ja 9 ülesannete täitmiseks.</p> <p>Sõltumata rakendatava tõlgenduse kriitilisuse astmest, ei saa Rahandusministeerium nõus olla implikatsiooniga, et täitmisregistri väline teabekorraldus võib endast kujutada mingisugust „tagaust“. Väljaspool täitmisregistrit edastatav teabekorraldus kujutab endast standardset haldusmenetlust, kus teabekorraldused edastatakse adressaadile kirjalikult kas posti või elektronposti teel ning kuivõrd neid korraldusi töödeldakse reeglina alati käsitsi, säilib täielikult adressaadi võimalus kaaluda, analüüsida ning vajadusel ka vaidlustada kõnealust teabekorraldust.</p> <p>Pangasaladuse ning täitmisregistri problemaatika kontekstis ei ole keegi seadnud kahtluse alla RAB-i õigust koguda ja töödelda oma seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks pangakonto infot.</p> <p>Eeltoodust hoolimata ning võttes arvesse avalikkuse huvi ning kooskõlastus ringil laekunud märkusi, täiendasime seletuskirja detailsema proportsionaalsuse analüüsiga, mis nüüd hindab ka pangakonto info kui teabeliigi küsimise põhiseaduslikkust – seda nii täitmisregistri kaudu kui ka selle väliselt.</p>
		<p>Eelnõu võib kaasa tuua ebaproportsionaalsed vabaduspõhiõiguste piirangud</p> <p>Eelnõu materjalidest ei selgu, eriti RABi puhul, kas põhiõiguste (eelkõige põhiseaduse § 19 lõikest 1 tuleneva üldise vabaduspõhiõiguse ja §-st 26 tuleneva eraelu puutumatuse) piirangud teenivad legitiimset eesmärki ning on sobivad, vajalikud ja mõõdukad.</p>	<p>SELGITAME</p> <p>Tulenevalt laekunud tagasisidest on eelnõusse sisse viidud muudatused, mis määratlevad selgelt kindlaks need RABi ülesanded, kus pangakonto väljavõtte kasutamine on vajalik ja proportsionaalne. Eelnõu seletuskirja on täiendatud ka põhiseaduslikkuse analüüsi ja võrdleva analüüsiga teiste riikide osas. Eelnõu koostaja ei suutnud tuvastada ühtegi riiki, kus RAB-i funktsioone täitval asutusel selline õigus puuduks.</p>
		<p>„Teiseks tuleb rõhutada, et kõik põhiõiguste seisukohalt olulised otsused peab langetama seadusandja ja üksnes vähem intensiivseid põhiõiguste piiranguid võib Riigikohtu seisukohalt kehtestada täpse, selge ja piirangu intensiivsusega vastavuses oleva volitusnormi alusel määrusega (vt nt Riigikohtu Üldkogu 3. detsembri 2007. a otsus nr 3-3-1-41-06, p 21-22). Antud juhul on pangakonto väljavõtete päringutega seotud küsimused jäetud täitmisregistri põhimääruse reguleerida. Samuti on järelevalvega seotud olulised küsimused sätestatud suures osas määruse tasandil, mis võimaldab seadusest madalamal seisva õigusaktiga reguleerida järelevalve ulatust.⁴ Pealegi võib kehtiva täitmisregistri põhimääruse põhjal jõuda seisukohani, et väline kontroll vastutava töötleja kaudu jääb pigem põgusaks.⁵ Veel enam, vastutaval töötlejal puudub määruse kohaselt ligipääs andmetele, mida päringu tegijalt päringu tegemisel nõutakse (vt määruse § 9 lg 5). See vähendab järelevalve sisulist võimekust. Kaheldav on MTA enda poolt teostatava järelevalve piisavus. Põhiõiguste riivete üle ei saa ainsa isikuna teostada järelevalvet sama haldusorgan, kes ise neid riiveid tekitab. Päringu töötlemise kohta salvestatavaid andmeid (määruse § 9 lg 6) ei saa eelduslikult pidada järelevalve eesmärkidest</p>	<p>TÄNAME NING VÕTAME TEADMISEKS</p> <p>Täitmisregistri põhimääruse osas selgitame, et tegemist ei ole Rahandusministeeriumi valitsemisala õigusaktiga. Sellest tulenevalt ei ole Rahandusministeerium pädev kommenteerima, millistel õiguspoliitilistel kaalutlustel on täitmisregistri spetsiifilised sätted kehtestatud. Soovitame siinkohal pöörduda vahetult Justiits- ja Digiministeeriumi poole (MSVS § 3).</p> <p>Mis puudutab aga järelevalvet, siis märgime, RABi teabekorralduste õiguspärasuse üle ei teosta järelevalvet üksnes RAB ise. Lisaks RABi sisekontrollile, kes peab tagama, et RABi ametnikud täidavad seadusest tulenevaid ülesandeid kooskõlas õigusaktide ja hea halduse tavaga, teostab süstemaatiliste puudujääkide ilmnemisel RAB-i üle teenistuslikku järelevalvet ka rahandusminister, samuti on võimalik RAB-i tegevust auditeerida Riigikontrolli poolt. Lisaks on võimalik RABi toimingute ja haldusaktide peale esitada kaebuseid kohtumenetluse raames, samuti on võimalik pöörduda vahetult ka näiteks õiguskantsleri ning Andmekaitse Inspeksiooni poole.</p>

		piisavalt informatiivseks. Samuti jääb segaseks, kellele ja millistel tingimustel annab päringu tegija selgitusi määruse § 9 lg 7 kohaselt. Järelevalve eesmärkide jaoks hävitavalt mõjub lõpuks andmete kustutamine, sest päringu andmeid säilitatakse kõigest 30 päeva (määruse § 16 lg 4). ⁶ “	
		„Kokkuvõttes on maksuõiguse komisjon seisukohal, et eelnõu seondub keeruliste õiguslike probleemidega, kuid seletuskirja kohaselt ei ole valdavalt osa neist probleemidest kõnetatud ega lahendatud. Antud põhjusel tekitab käesolev eelnõu tõsiseid küsimusi ja kahtlusi põhiõiguste kaitse tagamise osas.“	TÄNAME NING VÕTAME TEADMISEKS
6	Luminor Bank AS	<p>Õiguskantsleri seisukohtadega arvestamine ja selles osas eelnõu ja seletuskirja täiendamine</p> <p>„RahaPTS § 58 lõiget 2 täiendatakse lausega, mis sätestab, missuguste RAB-i ülesannete raames esitatud päringutele on krediidasutus kohustatud pangasaladust RAB-ile avaldama. Samas on jäetud muutmata sama lõike esimene lause: “Ettekirjutuse adressaat on kohustatud ettekirjutuse täitma ja esitama teabe, sealhulgas panga- või ärisaladust sisaldava teabe ettekirjutuses määratud tähtjaks.”. Ettekirjutuse täitmiseks vajaliku pangasaladust sisaldava teabe esitamine ettekirjutuses määratud tähtjaks ei ole piiratud konkreetsete RAB-i ülesannetega, vaid kohaldub kõigile ettekirjutustele. Lõike täiendus loob ootuse, et krediidi- ja finantseerimisasutus hakkaks päringu aluseid kontrollima ning hindama, mis ulatuses ettekirjutust täita. Ettekirjutuse täitmist ei tohiks siduda muude asjaoludega, vaid kõik ettekirjutused peaksid vaikimisi kohustuslikud. Nende õiguspärasuse kontroll on vajalik lahendada riiklike institutsioonide poolt rakendatavate meetmete abil ilma vastava ülesande panemiseta ettekirjutuse adressaadile.“</p>	<p>ARVESTATUD OSALISELT</p> <p>Seletuskirja ja eelnõud täiendatud vastavalt laekunud tagasisidele. Täpsustatud RABi ülesandeid, milliste täitmiseks on neil pangakonto väljavõtte kogumise õigus.</p> <p>RahaPTS § 51 (konfidentsiaalsus): seletuskiri täpsustab, et konfidentsiaalsus tugineb GDPR art 23 ja FATF raamile; eesmärk on vältida menetluste kahjustamist RahaPTS § 54 lg 1 p-de 1 ja 8–10 raames. Konfidentsiaalsuse ulatuse tehnilised detailid (sh andmejälgija ajastus) lahendatakse rakendustasandil, et mitte ohustada analüüse. (Sätete tekstiline kitsendamine „absoluutsest“ keelust: mitte vajalik – piirang on ülesandepõhine ja proportsionaalsuse test kohaldub.)</p> <p>Täiendatud eelnõu ja seletuskiri taastavad täitmisregistri kasutuse selge õigusliku alusega, seovad RAB-i päringud konkreetsete ülesannetega, muudavad RAB-i täitmisregistri andmeliigid suletuks, ajakohastavad TMS viited ning kirjeldavad proportsionaalsuse ja andmeminimaalsuse rakendamist (sh ex post teavitamise põhimõtet), tagades seeläbi põhiseaduspärase ja mõõduka lahenduse.</p>
		<p>„Eelnõuga muudetakse RahaPTS § 58 lõiget 11 , kuid lõikesse jäetakse sisse tekstiosa “täitemenetluse seadustiku §-s 631 nimetatud elektroonilise arestimissüsteemi kaudu”. Täitmismenetluse seadustiku § 631 on kehtetu alates 01.01.2024. . RahaPTS § 58 lõige 11 sätestab, et RAB-il on õigus saada RahaPTS § 81 lõigetes 11–1 5 nimetatud andmeid. Eelnõu seadusena jõustumisel täiendatakse RahaPTS § 81 lisades konto väljavõtte andmed, kuid saadetud eelnõu tekstis on otsustatud lisaks viitele, ka välja kirjutada, et RAB-il on ligipääs pangakonto andmetele. Luminori ettepanek on, kas loetleda RahaPTS §-s 58 kõik andmeliigid, millele RAB-il on täitmisregistri vahendusel ligipääs või lahendada see ainult viitega RahaPTS §-le 81 ning parandada viidet täitemenetluse seadustikule.“</p> <p>„palume eemaldada RahaPTS §-st 81 sõna “vähemalt”, et oleks selge, mis on krediidi- ja finantseerimisasutuste kohustus ja mis on RAB-i õigus. Samuti ühtlustada RahaPTS, MKS ja täitmisregistri põhimääruse sõnastused, et oleks tagatud, et samade terminitega viidatakse samadele andmekoosseisudele“</p>	<p>ARVESTATUD</p> <p>Eelnõud ja seletuskirja täiendatud.</p>
7	AS SEB Pank	„Eelnõu § 2 punkt 1 – RahaPTS § 51 lõike 1 täiendamine	<p>ARVESTATUD OSALISELT</p> <p>Oleme arvestanud Teie ettepanekutega seoses vananenud viite, sõna „vähemalt“ eemaldamise ja andmeliikide selgema ja kinnisema loetelu osas. Selles osas on eelnõud ja seletuskirja täiendatud.</p>

		<p>Analüüsida proportsionaalsust ja kooskõla andmekaitse ning menetlusõigusega. Miks on keeld lai kõigi § 54 lg 1 p 1,2,8,9,10 korral. Soovitus kaaluda eraldi konfidentsiaalsussätte loomist, mis määrab ulatuse ja aja (nt ex post teavitamine).</p> <p>Eelnõu § 2 punktid 2-5 – RahaPTS § 58 lõike 1, 1¹ ning 2 ja § 81 lõike 1⁴ täiendamine“</p> <p>SEB on seisukohal, et senine õigusaktide kujunemine ja sellest tulenevad põhjendused, miks Rahapesu Andmebürool on tema seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks vajalik saada konto väljavõtet ja saldo seisu, tuginedes nii rahvusvahelistele kui Eesti sisestele kohustustele, on eelnõu seletuskirjas üldjuhul põhjalikult edasi antud.</p> <p>Pangasaladuse regulatsioon tervikuna vajab põhjalikumat analüüsi, eriti riiklike päringute kontekst. Eelnõu seletuskirjas toodud põhjendused RahaPTS § 58 lõigete 1 ning 1¹ muutmise osas on piisavate põhjendusteta osas, mis puudutab viitamist kehtiva RahaPTS § 54 lõike 1 punktidele 4 (järelevalve teostamine), 9 (rahvusvahelise sanktsiooni seadusest tulenevate ülesannete täitmine) ja 10 (väärtegade menetlemine).</p> <p>RahaPTS § 58 lõike 1¹ täiendusega seonduvalt märgime, et kehtivas seaduses sisaldab lõige 1¹ sõnastus veel viidet „TMS § 63’ nimetatud elektroonilisele arestimissüsteemile“, mis tuleb meie hinnangul asendada viitega „täitmisregistrile“.</p> <p>Sätetada suletud loetelu teabest, mida RAB-il on õigus täitmisregistri vahendusel nõuda. RahaPTS § 81 osas märgime, et arvestades eelnõuga taotletavat eesmärki muuta õiguslik alus pangasaladuse väljastamiseks selgemaks, tuleks eelnõud täiendada viisil, et RahaPTS § 81 lõikest 1 kustutatakse sõna „vähemalt“. See tagab, et samas paragrahvis esitatud loetelu on ammendav ja seeläbi tagatakse õigusselgus.</p> <p>RahaPTS § 58 lõike 2 täienduse osas märgime, et säte sisaldab ettekirjutuse adressaatide kohustust väljastada pangasaladust sisaldavaid andmeid. SEB ei toeta lähenemist, et kõnealuses sättes loetletakse täpselt need ülesanded, mille täitmiseks RAB võib infot nõuda, sest ettekirjutuse adressaadi kohustuseks ei ole kontrollida ja tal ei olegi võimalik kontrollida, millist oma seadusest tulenevat ülesannet RAB ettekirjutuse tegemisega täpselt täidab. Lisaks RahaPTS § 55 lõike 2 kohaselt RABil puudub kohustus märkida ettekirjutuses selle esitamise faktiline alus.</p>	<p>Seletuskiri põhjendab „tipping-off“ ja menetluslike huvide kaitset ning sidumist § 54 lg 1 p-dega 1 ja 8–10 (NB! see on teadlikult kitsam kui võimalik maksimum). Arvestatud selgitustega ja ulatus jääb p-dele 1 ja 8–10. Proportsionaalsus ja GDPR art 23 raam avatud seletuskirjas.</p> <p>Osaliselt oleme arvestanud ettepanekuid, mis olid seotud proportsionaalsuse, kasutusjuhtumite ja üldise selguse ja täpsuse tõstmisega seletuskirjas.</p> <p>RahaPTS § 58 lg 2 antud seisukoha osas selgitame, et eelnõuga ei panda ettekirjutuse adressaatidele kohustust hakata kontrollima ettekirjutuse aluseks olevaid faktilisi asjaolusid, vaid eelnõu tulemusena lisatakse edaspidi ettekirjutusele õiguslik alus, kui soovitakse koguda sellist pangasaladust, mis on vajalik ja lubatav konkreetsete RABi ülesannete täitmisel.</p> <p>Üldine vajadus pangasaladuse regulatsiooni laiemaks ülevaatuseks on seletuskirjas kajastatud, kuid see on planeeritud eraldi analüüsi/edaspidise töö raames, mitte käesoleva eelnõu osaks.</p> <p>Rahandusministeerium ei saa aga arvestada ettepanekuga sätestada normides <i>expressis verbis</i>, millise perioodi saldod ja konto väljavõtet võib RAB küsida – Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise õiguslikud ning faktilised asjaolud on niivõrd ettenägematud, et seaduse tasandil ei ole võimalik fikseerida ammendavalt lubatavat kontrolliperioodi. Normides peab seega säilima teatav abstraktsus, sest vastasel juhul võib tekkida märkimisväärne risk, et RABil ei ole võimalik oma seadusest tulenevaid ülesandeid täita, sest vajalik teave ei jää seaduses lubatavate perioodide piiridesse.</p> <p>RABi tegevuse õiguspärasuse tagatiseks pangasaladuse töötlemisel on asjaolud, et RABi ligipääs pangasaladusele on ülesandepõhiselt piiratud, kanal ja andmeliigid on seaduse tasandil suletult määratletud, töötlus lähtub vajalikkusest ja minimaalsusest, tegevus on logitud ja auditeeritav ning kaetult välistest õiguskaitse- ja järelevalvemehhanismidest (AKI, kohus, Õiguskantsler, Riigikontroll). Seega on tagatud, et eelnõuga ettenähtud andmekasutus on põhiseaduspärane ja proportsionaalne.</p>
8	Swedbank AS	<p>Pangasaladuse (sh konto väljavõtte) päringute alus peab olema ülesandepõhine, selge ja koos PS-proportsionaalsuse põhjendustega; täitmisregistri andmeliigid olgu ammendava loeteluna; „täitmisregister on üksnes paralleelkanal“ sõnastus vajab selgitamist.</p>	<p>SELGITAME</p> <p>Täname esitatud tagasiside eest, oleme tagasisidest lähtuvalt täiendanud eelnõud ja seletuskirja. Lisanud põhiseaduspärasuse analüüsi ja lisaks võrdleva analüüsi teiste riikide osas.</p>

		<p>Kontoväljavõtte küsimine kontaktisiku (RahaPTS § 17 lg 6) sobivuse hindamiseks võib olla ebaproportsionaalne; palutakse see välistada või väga selgelt piiritleda ning lisada PS-proportsionaalsuse analüüs.</p> <p>Vältida erinevaid/ebaselgeid väljendeid; ajakohastada vanad viited.</p> <p>Üksnes suletud loetelu ei pruugi olla piisav; vaja oleks regulatiivsel tasandil ette näha ka sisemised kontrollid (logid, rollipõhine ligipääs, audit).</p>	<p>SELGITAME</p> <p>Kontaktisiku hindamisel pangakonto väljavõtet ei küsita. Eelnõuga täpsustatakse konkreetsed RAB-i ülesanded, mille teostamiseks RAB pangakonto väljavõtet vajad. Lisaks määratakse kindlaks ka ülesanded, mille teostamisel on RAB-il vajadus kasutada täitmiseregistrit.</p> <p>Eelnõud ja seletuskirja selles osas täiendatud.</p> <p>Seletuskiri koondab kontrollimehhanismid (logikohustus ja auditeeritavus täitmisregistris, rollipõhised õigused, AKI/Õiguskantsleri järelevalve, kohtulik kontroll). Käesolev pakett ei lisa eraldi normitehnilisi „sisemiste kontrollide“ sätteid seadusesse; nende täpsustamine tehakse rakendustasandil (teenusetingimused/protseduurireeglid) ja vajadusel eraldi tööna.</p>
8	Bigbank AS	<p>Toetatakse täitmisregistri kasutuse taastamist, kuid rõhutatakse vajadust pangasaladuse erandite tervikülevaate ja põhjalikuma analüüsi järele, mitte „kosmeetiliste“ paranduste järele. Palutakse seletuskirjas avada ka varasemate puuduste põhjused.</p> <p>RahaPTS § 58 lg 1 ja 1¹: palutakse põhjalikum proportsionaalsuse analüüs RAB-ile viidatud § 54 lg 1 p-de 4, 9 ja 10 osas;</p> <p>Vajadusel üle vaadata KAS § 88 kooskõla.</p>	<p>SELGITAME</p> <p>Lähtudes eelnõule antud tagasisidest on täiendatud nii eelnõud kui seletuskirja. Õigusselgus täitmisregistris edastatavate andmeliikide osas: RahaPTS § 81 lg 1-st eemaldatakse sõna „vähemalt“, § 81 lg 14 täiendatakse saldo ja konto väljavõttega – tulemuseks suletud loetelu.</p> <p>Seletuskiri täpsustab, et muudatused on õiguskantsleri märkustest kantud, ei laienda RAB-i materiaalvolitusi, vaid loovad õigusselguse (sh GDPR eesmärgipärasus ja andmeminimaalsus; EL/Varssavi/Egmont kohustused; FIU konfidentsiaalsus).</p> <p>Seletuskirja on täiendatud RAB-i ülesannete lõikes (sh sanktsioonide rakendamine ja väärteomenetlus), põhjendades pangakonto väljavõtte vajalikkust ja mõõdukust; praktikanäited lisatud. Samas ei sätestata seaduses fikseeritud ajapiire (väljavõte/saldo), sest vajaliku perioodi ulatus sõltub konkreetse juhtumi asjaoludest ja proportsionaalsuse kaalumisest.</p> <p>RahaPTS § 58 lg 2 ülesannete loetlemine jäetakse kehtima: see piiritleb ettekirjutuse aluseid ja tõstab õigusselgust (adressaat ei pea kvalifitseerima RAB-i menetlusliiki, kuid norm raamib RAB-i volitused ja võimaldab järelevalvet).</p> <p>Andmesubjekti teavitamine: konfidentsiaalsus tuleneb EL- ja FATF-i raamistikust; teavitamise praktilised detailid (sh andmejälgija kasutus pärast piirangu aluse äralangemist) käsitletakse rakenduslikul tasandil, vältimaks menetluslike eesmärkide ohustamist. Põhimõtteline põhjendus on seletuskirjas esitatud.</p> <p>KAS § 88 tervikrevisjoni ei avata käesolevas pakettis – eelnõu fookus on RAB-i ja MTA täitmisregistri-päringute õigusselguse taastamine. Vajadus KAS § 88 võimalike muudatuste järele kaardistatakse eraldi tööloiguna.</p>
		<p>viide TMS „elektroonilisele arestimissüsteemile“ asendada viitega täitmisregistrile; § 81 lg 1 sõna „vähemalt“ eemaldada; teha ka RAB-i andmeliigid täitmisregistris ammendavaks; piiritleda väljavõtte/saldo periood.</p>	<p>ARVESTATUD</p> <p>Eelnõud ja seletuskirja selles osas täiendatud</p>

9	AS LHV Pank	kui tahetakse RAB-ile konto-väljavõtte õigus anda, peab see olema selgelt seaduses. Vajalik sisuline PS-proportsionaalsuse analüüs iga normi juures.	SELGITAME Rahandusministeerium on seisukohal, et pangakonto väljavõtte kogumise ja töötlemise õigus on RAB-il kehtiva õiguse kohaselt olemas. Eelnõuga täpsustatakse vastavalt õiguskantsleri poolt välja toodud probleemidele RahaPTS-i selliselt, et ära oleks määratletud RAB-i ülesanded, mille raames on RAB-il õigus ka pangakonto väljavõtteid koguda ning täpsustatakse, milliste ülesannete täitmiseks on RAB-il õigus andmeid koguda läbi täitmiseregistri. Eelnõud on täiendatud vajalike selgituste, võrdleva analüüsi ja põhiseaduspärasuse analüüsiga.
		RahaPTS § 58/§ 81 ja täitmisregister: aegunud viited asendada; RAB-i andmeliigid teha sama „suletuks“ kui MKS puhul; mitte väita, et alus juba kehtib.	OSALISELT ARVESTATUD § 58 lg 1 ¹ seotakse sõnaselgelt TMS § 63 täitmisregistriga (aegunud viide eemaldatud). § 81 lg 14 täiendatakse saldo ja konto väljavõttega; § 81 lg 1 sõna „vähemalt“ eemaldatakse, tagades suletud andmeliikide loetelu.
		Arvestada õiguskantsleri seisukohtadega	SELGITAME Eelnõud ja seletuskirja täiendatud vastavalt õiguskantsleri seisukohtadele. Eelnõu ja seletuskiri vastavas osas täiendatud.
10	FinaceEstonia		
		„Teeme ettepaneku täiendada seletuskirja selliselt, et tuleks ühemõtteliselt välja seisukoht olemasolevate õiguslike puuduste ja seeläbi planeeritavate muudatuste põhistatuse osas.“ „Teeme ettepaneku lähtuda õiguskantsleri seisukohtadest, milliseid muudatusi on kehtivasse õiguskorda vajalik teha. „Väärteomenetluse seadustiku (VTMS) § 19 sätestab menetlusaluse isiku õigused ja kohustused. Näiteks on väärteomenetluse alusel isikul õigus teada, millist väärteoasja tema suhtes menetletakse, teada menetlustoimingu eesmärki jms. Seletuskirja tuleks meie hinnangul täiendada selgitusega, kuidas suhestub RAB-i poolne väärtegude menetlemine nimetatud sättega ning kuidas on seadusandja hinnangul õigustatud ja proportsionaalne, et RAB-i poolt väärtegude menetlemise korral ei saa menetlusalune isik menetlustoimingust teada.“ Teeme ettepaneku täpsustada regulatsiooni andmesubjekti õiguse osas saada teada, et riik on tema andmeid töödelnud. „Teeme ettepaneku muuta regulatsiooni, mis puudutab ligipääsu pangakonto väljavõttele.“ RahaPTS § 54 lg 1 p 4 muudatused hõlmavad ka RAB-i poolse järelevalve teostamist. RahaPTS § 17 lg 5 kohaselt hõlmab RAB-i järelevalve ka kontaktisiku sobivuse hindamist. Seega võib muudetud sättest järeldada, et RAB-il on õigus saada pangasaladust, sealhulgas pangakonto väljavõtteid ka kontakisiku sobivuse hindamise eesmärgil.“	SELGITAME Täname põhjaliku tagasiside eest. Seletuskirja oluliselt täiendatud ning lähtuvalt tagasisidest ka täiendatud eelnõud. Väärteomenetluse läbiviimisel on selge, et isikut teavitatakse, kui selline menetlus algatatakse. Jääb selgusetuks, kuidas peaks RAB-i õigus koguda väärteomenetluse läbiviimisel pangasaladust sisaldavaid andmeid olema seotud kogutavate andmete osas isiku teavitamisega. Isik saab sellest väärteomenetluse käigus tõenditega tutvudes teada, et kas ja mis tõendeid RAB menetluse käigus kogunud on. Andmesubjekti teavitamine: konfidentsiaalsus tuleneb EL- ja FATF-i raamistikust; teavitamise praktilised detailid (sh andmejälgija kasutus pärast piirangu aluse äralangemist) käsitletakse rakenduslikul tasandil, vältimaks menetluslike eesmärkide ohustamist. Põhimõtteline põhjendus on seletuskirjas esitatud. Eelnõud ja seletuskirja on täiendatud selliselt, et kindlaks on määratud konkreetsed RAB-i ülesanded (RahaPTS § 1 ja 8-10), mille raames on RAB-il vajadus ja õigus koguda pangakonto väljavõtteid.

			Eelnõu ja seletuskirja täiendamisega on kindlaks määratud ka andmete suletud loetelu ja selgelt määratletud ka ülesanded, mille täitmisel on RAB-il õigus andmeid koguda Täitmiseregistri kaudu.